

3695

۱۹۵۲

۱

۲۹۲

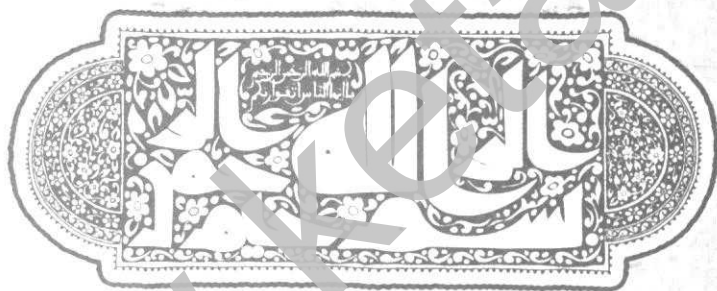
مکتبہ اسلامیہ

حسین
از زبان
حسین

زندگی و زمانہ امام حسین
از زبان ایشان

نشر معارف

سرنشانه: محمدیان، محمد، ۱۳۴۲ -
عنوان: نام پدیناور: حسین علیه السلام از زبان حسین علیه السلام: زندگی و زمانه امام حسین علیه السلام از زبان ایشان / محمد محمدیان؛

ویرایش مؤسسه ویراستاران، سفینه الهی.
مشخصات نشر قم: نهاد نمایندگی مقام معظم رهبری در دانشگاهها، دفتر نشر معارف، ۱۳۹۸.
مشخصات ظاهری: ۲۹۲ ص.

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۴۴۱-۱۳۸-۷

وضعیت فهرست نویسی: قیفا

یادداشت: کتابنامه به صورت زیرنویس.

عنوان دیگر: زندگی و زمانه امام حسین علیه السلام از زبان ایشان.

موضوع: حسین بن علی علیه السلام، امام سوم، ۴-۶۱ ق.

موضوع: Hosayn ibn 'Ali, Imam III, ۶۲۵-۶۸۰

شناسه افزوده: نهاد نمایندگی مقام معظم رهبری در دانشگاهها، دفتر نشر معارف.

رده بندی کنگره: ۵/ BP۴۱

رده بندی دیویی: ۲۹۷/۹۵۳۴

شماره کتابشناسی ملی: ۵۸۰۱۹۹۱

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

حسین
از زبان
حسین

زندگی و زمانه امام حسین
از زبان ایشان

محمد محمدی

نشر معارف

عنوان: حسین علیه السلام از زبان حسین علیه السلام

(زندگی و زمانه امام حسین علیه السلام از زبان ایشان)

مؤلف: محمد محمدیان

ویراست: مؤسسه «ویراستاران»، سفانه الهی

طرح جلد و صفحه‌بندی: آرمان گرافیک (علی عباسی‌نژاد)

مصحح: زیبا کتاب

ناشر: دفتر نشر معارف

(وابسته به نهاد نمایندگی مقام معظم رهبری در دانشگاه‌ها)

نوبت چاپ: اول، ۱۳۹۸

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه

قیمت: ۴۰۰۰۰ تومان

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۴۴۱-۱۳۸-۷

۱۷ مقدمه

۲۳

۲۵ در دامن رسول خدا ﷺ

۲۵ هنگام تولد

۲۵ نماز پشت سر رسول خدا ﷺ

۲۵ تعلیم دعای قنوت

۲۶ تعلیم خداپاوری

۲۶ ریشه آسمان ها و زمین

۲۷ سرشک رسول خدا ﷺ

۲۷ مهمانی رسول خدا ﷺ در منزل ما

۲۸ در آغوش رسول خدا ﷺ

۲۸ جانشینی رسول خدا ﷺ

۲۸ برزانی رسول خدا ﷺ

۲۸ سرور جوانان بهشت

۲۸ آقا، فرزند آقا

۲۹ سلام بر امیرالمؤمنین ع

۲۹ چند پرسش از رسول خدا ﷺ

۲۹ رسول خدا ﷺ در حال تفکر

۳۰ اولواالأرحام

گوهرهای یادگاری از رسول خدا ﷺ	۳۱
کارهای بزرگ	۳۱
مودت اهل بیت	۳۱
برکات مسجد	۳۲
خوشحال کردن مؤمن	۳۲
تفسیر قرآن	۳۲

خوادم بعد از رسول خدا ﷺ	۳۵
پاسخ امیرالمؤمنین (ع) به درخواست بیعت	۳۵
برکات مادر	۳۶
انتخاب از حقیقه دوم	۳۹
اعتراض به امیرالمؤمنین	۳۹
وداع با ابوذر هنگام تبعید	۴۰
سوالاتی از امیرالمؤمنین (ع)	۴۱
توصیف رسول خدا ﷺ	۴۱
توجه به اقشار مختلف	۴۱
توجه ویژه به فضلا	۴۱
ارتباط بین مردم و کارگزاران حکومتی	۴۲
مجلس عقید و سازنده	۴۲
لفت بخشی	۴۲
مراقبت همراه با اخلاق و صداقت	۴۲
میان روی در امور	۴۲
الگوی اخلاق و رهبری	۴۳
ادب معاشرت و رفتار اجتماعی	۴۳
مردم داری و اخلاق مداری	۴۳
ایهت و همدلی	۴۴
مدارا با نیازمند، بی اعتنا به متملق	۴۴
سکوت سازنده	۴۴
سرنوشت من	۴۴
سوره قدر	۴۵

- ۴۶ «معنای» عتوت
- ۴۶ سخنانی از امیرالمؤمنین (ع)
- ۴۶ تفسیر اذان
- ۵۰ علم و عمل
- ۵۰ حالات جسم انسان
- ۵۰ ایام خلافت امیرالمؤمنین (ع)
- ۵۰ در حضور پدر
- ۵۱ وسیله امنیت مردم
- ۵۱ دعای باران
- ۵۲ بسیج مردم برای جنگ صفین
- ۵۳ در صفین
- ۵۴ گفت وگو با یکی از سران خوارج
- ۵۵ برخورد کریمانه
- ۵۶ نهایت مراقبت
- ۵۶ هنگام شهادت امیرالمؤمنین (ع)

- ۶۵ صلح امام حسن مجتبی (ع)
- ۶۵ درخواست بیعت
- ۶۵ امام من
- ۶۵ امامی بر تئیت از امام
- ۶۶ وقت قیامت
- ۶۶ پاسخ به درخواست حجر بن عدی
- ۶۷ انقضای هرگز
- ۶۷ پاسخ به جمعی از شیعیان معترض به صلح
- ۶۷ گفت وگو با بزرگان شیعہ
- ۶۹ برخورد قاطع با مروان
- ۶۹ خوب می شناسمت!
- ۷۰ ماهیت دشمن علی (ع)
- ۷۱ اهل بیت: خاندانی پاک
- ۷۱ محبوب ترین خلق

شهادت امام حسن مجتبی (ع)	۷۲
مصیبت بزرگ‌تر	۷۲
در آخرین روز زندگی برادر	۷۳
وصیت برادرم	۷۳
خرمت‌شکنی	۷۴
خطاب به مروان	۷۶
رعایت وصیت برادر	۷۷
مرگه ای در عزای برادر	۷۸
مروانای برادر	۷۸

۸۱

پاسخ منش به شهبان برای نقض عهد با معاویه	۸۳
پاسخ به نامه شهبان	۸۳
دفاع از نظر و انتخاب برادر	۸۴
نقض عهد، نه!	۸۴
سوء استفاده فرصت طلبان	۸۴
بشارت به دوستان	۸۴
ملاقات با دوستان وفادار	۸۵
ایستادگی در برابر استکبار معاویه	۸۶
پاسخ قاطع و کوبنده	۸۶
اقرار معاویه به کشتن حجر	۹۰
در مجلس معاویه	۹۱
معاویه! آرام بگیر	۹۳
کنایه به معاویه	۹۳
پاسخ به عمرو بن عاص	۹۴
مخالفت با ولیعهدی یزید	۹۴
مخالفت قاطع	۹۴
خیانت در امانت	۹۷
مقابله با دسیسه‌های معاویه	۹۸
ممانعت از ازدواج دختر خواهرم با یزید	۹۸
ازاد ساختن کنیز اهدایی از طرف معاویه	۱۰۱

- ۱۰۱ تفروختن مزرعه وقفی به معاویه
- ۱۰۲ یقین امیرالمؤمنین
- ۱۰۲ روشنگری درباره حزب بنی امیه**
- ۱۰۲ تقابل ما و بنی امیه
- ۱۰۳ بنی امیه در قیامت
- ۱۰۳ ترسیمی از شخصیت معاویه
- ۱۰۴ تذکره والی مدینه
- ۱۰۴ گفت وگو با فرزند عمرو بن عاص
- ۱۰۵ اجتماع بزرگ منا**
- ۱۰۵ خطبه‌ای در مناقیل از مرگ معاویه

- ۱۱۹ درخواست بیعت با یزید**
- ۱۱۹ دعوت برای حضور نزد والی مدینه
- ۱۱۹ گفت وگو با عبدالله بن زبیر
- ۱۲۰ آمدن دکن برای حضور در دارالخلافه مدینه
- ۱۲۱ ملاقات با ولید
- ۱۲۲ گفت وگو صریح با مروان
- ۱۲۴ خودداری از بیعت و رفتن به سوی مکه**
- ۱۲۴ زيارت رسول خدا
- ۱۲۵ ملاقات با محمد بن حنفیه
- ۱۲۶ وصیت مناجات
- ۱۲۷ ملاقات با برادر دیگر
- ۱۲۷ ملاقات با ام سلمه
- ۱۲۸ عزاداری زنان بنی هاشم
- ۱۲۸ دعوت مجدد برای بیعت
- ۱۲۸ حرکت به سوی مکه
- ۱۲۹ ملاقات با عبدالله بن مطیع
- ۱۲۹ ورود به مکه
- ۱۳۰ پاسخ به نامه‌های کوفیان و اعزام مسلم بن عقیل به کوفه**
- ۱۳۰ پاسخ به نامه‌های بزرگان کوفه

اعزام مسلم به کوفه	۱۳۱
تصمیم عزیمت به کوفه	۱۳۲
فرستادن نامه به بزرگان بصره	۱۳۳
فراخواندن به کتاب خدا و سنت	۱۳۳
دریافت پاسخ مثبت از بصره	۱۳۴
ملاقات‌ها در آستانه عزیمت به کوفه	۱۳۵
ملاقات با عبدالله بن عباس	۱۳۵
گفت‌وگو با عبدالله بن عمر	۱۳۸
گفت‌وگو با عبدالله بن زبیر	۱۴۰
ملاقات با عبدالله بن جعفر مخزومی	۱۴۱
ملاقات با ابی‌بکر بن محمد بن عثمان	۱۴۱
ملاقات با محمد بن مسلم	۱۴۲

حرکت به سوی عراق	۱۴۵
سخنرانی قبل از حرکت	۱۴۵
خروج از مکه	۱۴۵
ملاقات با عبدالله بن جعفر	۱۴۶
پاسخ به امان نامه والی مکه	۱۴۷
برخورد قاطع با مأموران والی مکه	۱۴۸
نامه‌ای به بنی‌هاشم	۱۴۸
در مسیر مکه تا کربلا	۱۴۸
نامه‌ای به کوفیان	۱۴۸
ملاقات با فرزاد شاعر	۱۴۹
ملاقات با بشر بن غالب	۱۵۰
ملاقات با عمرو بن لوذان	۱۵۱
یاد مکرر یحیی بن زکریا	۱۵۱
نقل رؤیا برای علی‌اکبر	۱۵۲
جرا از مدینه و مکه خارج شده‌ام؟	۱۵۳
ما خاندان وحی و دانشیم	۱۵۳
ممانعت از رسیدن اموال مسلمانان به یزید	۱۵۳

- ۱۵۴ دور شوید
- ۱۵۴ مرگ یا عزت
- ۱۵۵ گفت وگویی با خواهرم زینب
- ۱۵۵ رؤیایی صادق
- ۱۵۵ **شهادت مسلم بن عقیل و قیس بن مسهر**
- ۱۵۵ دریافت خبر شهادت مسلم
- ۱۵۶ نظر فرزندان مسلم
- ۱۵۶ اعلام خبر شهادت مسلم
- ۱۵۷ شهادت قیس
- ۱۵۷ دعوت عبدالله بن حربه ثوبه
- ۱۶۰ **رویارویی با سپاه حر**
- ۱۶۰ پذیرایی از سپاه حر
- ۱۶۰ گفتگو با سپاه حر
- ۱۶۱ سخنرانی دوم برای سپاه حر
- ۱۶۳ پاسخ به تهدید حر
- ۱۶۴ تصمیم اهداف نهضت برای سپاه حر
- ۱۶۵ ملاقات با طرمّاح و همراهانش
- ۱۶۷ سخنرانی در جمع یاران
- ۱۶۸ ورود به سرزمین نینوا

- ۱۷۱ **ورود به سرزمین کربلا**
- ۱۷۱ آرامگاه ما
- ۱۷۱ سخنی از رسول خدا
- ۱۷۲ همراه با پدرم
- ۱۷۳ نامه‌ای به بنی هاشم
- ۱۷۳ نامه‌ای از عبدالله بن زیاد
- ۱۷۴ گفت وگو با هرثمه
- ۱۷۵ **گفت وگو با فرمانده لشکر دشمن**
- ۱۷۵ گفت وگو با فرستاده عمر بن سعد
- ۱۷۶ گفت وگو با عمر بن سعد

محاصره آب	۱۷۷
بسته شدن آب	۱۷۷
سخنانی با سپاه کوفه	۱۷۸
روز تاسوعا	۱۸۰
امان نامه شمر	۱۸۰
روایاتی در عصر تاسوعا	۱۸۱
درخواست مهلت	۱۸۱
شب عاشورا	۱۸۲
میانرین شب تاریخ	۱۸۲
شب تیراز نعل	۱۸۵
تذیبه ای به یاران	۱۸۵
احسان شربت به شمری	۱۸۶
ای روزگار	۱۸۶
تسلای خاطر زینب	۱۸۶
نیمه شب عاشورا	۱۸۸
تدبیر نظامی	۱۸۹
دعایی سریع الاجابه	۱۸۹
آخرین آب	۱۹۰
صبح عاشورا	۱۹۱
روایاتی در سحرگاه عاشورا	۱۹۱
مناجات صبح عاشورا	۱۹۱
در جمع یاران	۱۹۲
بشارتی به یاران	۱۹۲
آغارگر جنگ نیستیم	۱۹۳
پاسخ اهانت	۱۹۴
خطابه های روز عاشورا	۱۹۴
زیر بار ذلت، هرگز!	۱۹۴
دومین خطابه	۱۹۸
آخرین سخن	۲۰۰
اتمام حجت با این سعد	۲۰۱
آغاز جنگ	۲۰۲

- ۲۰۲ اولین تیر
- ۲۰۲ تسلیم نمی شوم
- ۲۰۳ فریاد زنی هست؟
- ۲۰۳ متفاوتی بی نظیر
- ۲۰۴ پاسخ به تبلیغات دشمن
- ۲۰۴ وداع یاران
- ۲۰۵ شهادت یاران**
- ۲۰۵ پیوستن حربه یاران ما
- ۲۰۶ شهادت ابو وهب و همسرش
- ۲۰۷ شهادت مسلم بن عوسجه
- ۲۰۸ نیراندازی انبیا السعفاء
- ۲۰۸ امیری حسین و نعم الامیر
- ۲۰۹ شهادت دو برادر
- ۲۱۰ شهادت عمرو بن خالد
- ۲۱۰ شهادت خون
- ۲۱۱ شهادت حنظلله
- ۲۱۱ دعوت به شکنجایی
- ۲۱۲ نماز زیر باران تیرها
- ۲۱۳ شهادت عمرو بن قرضه
- ۲۱۳ شهادت حبیب
- ۲۱۴ شهادت زهیر
- ۲۱۵ شهادت جوانان بنی هاشم**
- ۲۱۵ شهادت علی اکبر
- ۲۱۷ شهادت مسلم
- ۲۱۷ شهادت عباس
- ۲۲۰ هنگامه شهادت**
- ۲۲۰ اوج تنهایی
- ۲۲۰ وداع با فرزندان زمین العابدین
- ۲۲۱ درخواست لباس کهنه
- ۲۲۱ دلجویی از دخترم
- ۲۲۲ شهادت شیرخواره

به سمت میدان	۲۲۲
شجاعت بی نظیر	۲۲۲
هشدار دوباره به دشمن	۲۲۴
تیری بر کلو	۲۲۴
اصابت سنگ بریشانی	۲۲۵
فرود از اسب	۲۲۵
شهادت عبداللہ فرزند برادر م حسن	۲۲۵
سیله دشمن به خیمه‌ها	۲۲۶
آخرین دعا	۲۲۷
لحظه شهادت	۲۲۸

۲۲۹

لحظات پس از شهادت امام	۲۳۱
بازگشت اسب امام به سری خیمه‌ها	۲۳۱
زیر شمع ستوران	۲۳۱
محافظت از جان امام سجاد	۲۳۱
غارت خیمه‌ها	۲۳۲
خاطره تلخ دختر امام حسین	۲۳۲
روز ترک کربلا	۲۳۳
اسارت اهل حرم	۲۳۳
وداع با شهیدا	۲۳۳
در کنار پیکر پدر	۲۳۴
تسلای خاطر علی بن الحسین	۲۳۵
ورود کاروان اسیران به کوفه	۲۴۲
شیون مردم کوفه	۲۴۲
تهیه حجاب برای بانوان کاروان	۲۴۲
خطابه‌ای آتشین در کوفه	۲۴۳
سخنان پرشور فاطمه دختر امام حسین	۲۴۵
سخنان ام‌کلثوم دختر امیرالمؤمنین	۲۴۸
خطابه امام سجاد	۲۵۰
مجلس ابن زیاد در کوفه	۲۵۱

۲۵۱	جزئیایی ندیدم
۲۵۳	شجاعت علی بن الحسین
۲۵۴	حرکت کاروان اسیران به سوی شام
۲۵۴	خروج از کوفه
۲۵۵	تقاضای ام‌کلثوم
۲۵۶	ورود اسیران به شام
۲۵۶	اسیران آل محمد
۲۵۶	تکران نگاه‌های نامحرم
۲۵۷	امام و پیربرد شامی
۲۵۸	در مجلس یزید
۲۵۸	ورود به مجلس یزید
۲۵۸	طشقی مقابل یزید
۲۵۹	پاسخ به اهانت‌های یزید
۲۶۱	خطبه کوبنده در مسجد شام
۲۶۶	خطبه امام سجاد در مسجد شام
۲۷۰	از تلخ‌ترین صحنه‌ها
۲۷۱	خرابه شام
۲۷۱	اسیران در خرابه
۲۷۲	روئای سکینه
۲۷۳	در بازار شهر شام
۲۷۴	مقدمه خروج از شام
۲۷۵	بازگشت اهل بیت به کربلا
۲۷۵	ورود به کربلا
۲۷۵	جابر ز کربلا
۲۷۷	در نزدیکی مدینه
۲۷۷	اطلاع‌رسانی به مردم مدینه
۲۷۸	سخنرانی علی بن الحسین
۲۸۰	پیروز کربلا
۲۸۱	منابع
۲۸۵	نمایه

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

يَا أَيَّتُهَا النَّفْسُ الْمُطْمَئِنَّةُ

الْحُجِّ إِلَيْنَا بِكَ ضَيْعَتَهُ مَرْضِيَةً

فَأَدْخِلِي جَنَّاتٍ بِأَبْوَابٍ خُشْيَةٍ

تو ای نفس آرام و مطمئن
به سوی پروردگارت بازگرد،
که هم تو از او خشنودی و هم او از تو خشنود است.
پس در میان بندگان من وارد شو.
و به بهشت من داخل شو.^۱

مقدمه

از آغازین روزهایی که آدمی زندگی در این کره خاکی را آغاز کرد، جنگ و درگیری شروع شد و تاکنون نیز ادامه دارد. نزاع بین اهل دنیا بر سر هواهای نفسانی و خواسته‌های مادی طبیعی است و از هوای نفس و طبع خاکی بشر جز این انتظاری نمی‌رود. مقابله و مبارزه بین اهل حق و اهل باطل نیز همیشه در طول تاریخ جریان داشته و تا پیروزی نهایی حق ادامه خواهد داشت و البته به تصریح قرآن؛ پیروزی حق وعده‌ی قطعی الهی است که روزی بشر شاهد تحقق آن خواهد بود.

در جریان درگیری‌هایی که بین جبهه حق و باطل به وقوع پیوسته است، صحنه‌هایی شگفت‌انگیز از استقامت، عزت، ایثار، و از جان‌گذشتگی یاران حق در برابر ستمگری، شقاوت، بی‌رحمی، تجاوزگری و کینه‌جویی اهل باطل به ثبت رسیده است که ماهیت حقیقی این درگیری‌ها را نشان می‌دهد و شناسنامه‌ی دقیقی از اهل حق و باطل ارائه می‌نماید که برای حق‌طلبان بسیار قابل توجه است و جای تأمل و دقت دارد. اما صحنه‌ای همچون صحنه کربلا که تمام شاخص‌ها را در اوج کمال ارائه کند و وضوح و شفافیت آن در حد اعلی نمایان باشد، سراغ نداریم. حادثه کربلا در میان انبوه درگیری‌های حق علیه باطل، چونان خورشیدی است که با طلوعش همه ستاره‌ها از جلوی دیدگان آدمیان محو می‌شود تا انوار آفتابش همه زوایا را روشن سازد.

در کربلا یاران حق؛ تمام‌قامت و در اوج عزت و نهایت مظلومیت در بالاترین مراتب معرفت و محبت و کمال استقامت، در بحرانی‌ترین موقعیت، بی‌ظن‌ترین ایثارها و از جان‌گذشتگی‌ها را نثار حق کردند و این همه را با خون خویش در دل تاریخ ثبت و بلکه حک نمودند. در مقابل نیز اهل باطل تمام خصیصه‌ها و نشانه‌های جبهه‌ی باطل و راه ضلالت را در آن میدان از خود بروز دادند و به نمایش گذاشتند که آن هم برای عبرت آینده‌گان در تاریخ به ثبت رسیده است.

آنچه در روز عاشورا اتفاق افتاد میزان و ملاکی جامع و دقیق برای پیروان حق و حقیقت است و یکی از اسرار جاودانه ماندن حادثه کربلا در طول تاریخ همین ویژگی است. اگر کربلا الهام بخش است و با گذشت زمان کهنه نمی‌شود، اگر کربلا همیشه تأثیرگذار است و این تأثیر پیوسته عمیق‌تر و گسترده‌تر می‌شود، و اگر کربلا زنده

است و هیچ‌گاه فراموش نخواهد شد، همه به خاطر این ویژگی‌های منحصر به فرد آن است. ویژه‌گی‌هایی که برای تمامی سطوح مخاطبان قابل درک و فهم است و احساس آن برای همگان مقدور. زن و مرد، کوچک و بزرگ، عالم و عامی، عام و خاص، مسلمان و غیر مسلمان، شرقی و غربی، و همه و همه با دیدن تابلوی جامع کربلا، حق و باطل را از هم تشخیص می‌دهند و جبهه‌ی حسینی را تحسین و نقطه مقابل آن را ملامت می‌کنند. و در یک گام جلوتر، به حسین (ع) و یارانش ابراز عشق و علاقه و از جبهه‌ی مخالف آنان ابراز تنفر و دوری می‌کنند. و آنان که همت بیشتری در وجود خویش می‌یابند و توان افزون‌تری برای تغییر و تحول دارند از حرکت حسینی الهام می‌گیرند و پیام آنها را سرلوحه زندگی خود قرار می‌دهند و راه آنان را برمی‌گزینند و در صدد مبارزه با جبهه‌ی باطل برمی‌آیند.

به راستی که کربلا فقط یک تاریخ نیست که در برهه‌ای از زمان اتفاق افتاده و به پایان رسیده باشد. کربلا جویانی زنده و جاویدان است که در طول تاریخ برای همه حق جویان و حق‌یاوران الهام بخش و هدایتگر است. برای مبارزان و جهادگران، تابلوی راهنما و قطب‌نمای حقیقت است. برای شیفتگان حق و از جان‌گذشتگان راه خدا و پیروان راستین راه انبیاء اسوه و الگویی جامع و کامل است، و در یک جمله: کربلا! پرچم بلند و پرافتخار خداست که بر قله‌ی حق و حقیقت به اهتزاز درآمده است و همه‌ی خداپرستان و عدالت‌طلبان را به حرکت فرا می‌خواند و راه عبور از گردنه‌ها و نحوه مقابله با راهزنان راه خدا و ظالمان و طاغوتیان را نشان می‌دهد و روحیه مقاومت و ایستادگی را در وجود آنان تثبیت و افزون می‌کند.

و امروز، اگر ارتباط قلبی ما با امام حسین (ع) برقرار است، اگر محبت سیدالشهدا (ع) و شهیدان کربلا در عمق وجود ما نشسته است، اگر عشق به حسین (ع) و یاران باوفایش دل‌های ما را تسخیر کرده است و یاد و خاطره‌ی حوادث کربلا سرشک از دیدگان ما جاری می‌سازد، و اگر عاشورا و کربلا زندگی ما را متحول می‌کند، پس مسئولیتی بزرگ در برابر حفظ این میراث عظیم در پیش‌روی ما و وظیفه‌ای خطیر برای مراقبت از معارف عاشورایی و تاریخ کربلا متوجه همه ما است.

برای رسیدن به این مقصود هزاران هزار نفر جان خود را فدا کردند و هزاران هزار نفر از آسایش و راحتی خود گذشتند و بلاها به جان خریدند و از جان و مال و آبروی خویش صرف نظر کردند تا این پرچم بلند حق را بر فراز رفیع‌ترین قله‌ها به اهتزاز درآورند. و صد البته که توفیقات فراوانی را در این راه کسب کردند و بیش از آن که انتظار داشته باشند به هدف نزدیک شدند.

رحمت خداوند بر اولیاء دین و شیعیان مسئولیت‌شناس و متعهدی که در طی چهارده قرن از حادثه کربلا، برای حفظ و انتقال صحیح پیام آن به نسل‌های بعدی، سعی فراوان کردند تا این گنجینه ارزشمند و بی‌نظیر را آن چنان که شایسته است حفظ نمایند و این آب‌حیات را در رگ‌های تاریخ جاری و ساری گردانند. در مجموعه‌ی معارف عاشورایی آن بخشی که از درخشندگی خاصی برخوردار است سخنان رهبر این نهضت، حضرت اباعبدالله الحسین (علیه السلام) است که محور و اساس همه این معارف بشمار می‌رود.

سخنان امام حسین (علیه السلام) سرچشمه اصلی و زلال‌ترین منبع برای معارف عاشورایی است که شرایط آن روزگار را با دقت بررسی و اهداف قیام و نهضتش را تبیین می‌کند. سخنان امام حسین (علیه السلام) از چنان شفافیتی برخوردار است که نیاز به تفسیر و تحلیل ندارد و تمامی ابهامات و شبهات را برطرف می‌سازد و به بهترین شکل وضعیت جبهه حق و جبهه باطل را روشن می‌سازد و منطق قوی و مستحکم اهل حق را به نمایش می‌گذارد. گرچه بیشتر سخنانی که از امام حسین (علیه السلام) نقل شده است مرتبط با نهضت عاشورا است، ولی سخنان دیگری نیز قبل از آغاز نهضت وجود دارد که در معرفی شخصیت آن حضرت و اهداف بزرگی که داشته‌اند بسیار قابل استفاده است. مواضع و برخوردهایی که آن حضرت در ده سال امامت خویش با معاویه داشته‌اند، همچنین سخنانی که در دوران امامت برادر بزرگوارشان، امام حسن مجتبی (علیه السلام)، از ایشان نقل شده است، نقطه نظرات سیاسی و تربیتی ایشان را به روشنی تبیین می‌نماید. و البته آنکه سخنانی نیز در دوران امیرالمومنین (علیه السلام) و برخی خاطرات از ایام رسول خدا (صلی الله علیه و آله) از آن بزرگوار نقل شده است که تا حدودی می‌تواند زمانه و زندگی آن حضرت را توضیح دهد.

و اما در باره این کتاب:

۱- در کتاب حاضر تلاش شده است زندگی و زمانه حضرت با محوریت سخنان آن بزرگوار و از زبان خود آن حضرت ارائه شود. سخنان حضرت را از کتابهای تاریخی معتبر و منابع روایی معتبر که نزد اهل فن مقبول است جستجو کردیم و در عین حال از نقل مطالبی که با محکومات و اصول اساسی مکتب اهل بیت علیهم السلام تناسب نداشت اجتناب نمودیم.

با توجه به محوریت کلام امام حسین علیه السلام در این کتاب، برخی حوادث را نتوانستیم نقل کنیم زیرا سخنی از امام در آن باره نقل نشده بود. برای مثال در داستان پیوستن زهیر به کاروان آن حضرت، که در مسیر مکه تا کربلا اتفاق افتاد و از موارد قطعی تاریخ کربلا بشمار می رود، در منابع معتبر نقل است که؛ بین امام علیه السلام و زهیر ملاقاتی رخ داد که موجب انقلاب روحی در زهیر گشت و باعث جدایی ایشان از یاران و همسرش و پیوستن به کاروان امام علیه السلام شد، تا جایی که در روز عاشورا فرماندهی جناح راست لشکر حضرت را بر عهده گرفت. لیکن چون هیچ سخنی از امام علیه السلام در این ملاقات سرنوشت ساز نقل نشده است، نتوانستیم داستان این ملاقات را در کتاب بیاوریم.

۲- مستند بودن مطالب از اصول اولیه و بلکه شرط لازم در تدوین این کتاب بود. قبل از این کتاب دو اثر از اینجانب تحت عنوان: «گزارشی مستند از کربلا برگرفته از احادیث اهل بیت و اسناد معتبر تاریخی» و «گزارشی مستند از حوادث بعد از کربلا» به چاپ رسیده بود که در این دو اثر تلاش اصلی بر ارائه گزارش مستند بود. لذا بخش های عمده آن دو اثر در کتاب حاضر مورد استفاده قرار گرفت.

با کمال تأسف باید اعتراف کرد که مطالب غیرمستند و حتی ضعیف و بلکه غیر واقعی در تاریخ کربلا فراوان نقل شده و گاهی از چنان شهرتی برخوردار شده اند که گویی از مسلمات تاریخ کربلا هستند. برای نمونه سخن مشهوری منسوب به حضرت زینب علیها السلام است که ایشان بعد از شهادت امام حسین علیه السلام دست به دعا برداشتند و می فرمایند: «خداوند! این قربانی را از ما قبول فرما!» ما این مطلب را در این کتاب نقل نکردیم زیرا همه منابعی که امکان دسترسی به آنها بود با دقت تمام جستجو شد ولی مدرک معتبری برای این سخن به دست نیامد.

مطلب بسیار زیبایی در مقتل مُقَرَّم از زینب کبری علیها السلام نقل شده است که در شب عاشورا از امام حسین علیه السلام سؤال می‌کند: «آیا یاران خویش را آزموده‌ای؟ مبادا در موقع سختی دست از تو بردارند و تو را در میان دشمن تنها بگذارند!»

طبق این نقل امام در پاسخ می‌فرماید: «آری، به خدا سوگند آنها را آزمودم. همه آنها دُور و با صلابت و استوار هستند. آنان چنان به کشته شدن در رکاب من مشتاق هستند که گویی طفل شیرخوار مشتاق سینه مادرش است!»

مناسفانه مرحوم مَقرَّم سند و مدرک قابل اعتنایی برای این مطلب ذکر نکرده است و ما هم در جستجوی خود به هیچ مدرکی دست نیافتیم و لذا از ذکر آن اجتناب کردیم، تا به حول و قوه الهی باب نوشتن مطالب بدون مدرک و سند بسته شود و مقید و ملتزم گردیم که هر چه نقل می‌کنیم مستند و مستدل باشد انشاء الله.

۳- نگاه اصلی در این کتاب نگاه اثباتی بوده است، بدین معنی که تلاش شده است نقل‌های معتبر و مستند از سخنان امام حسین علیه السلام که در میان آثار روایی و تاریخی ما وجود دارد ارائه گردد، اما نگاه سلبی و بیان موارد قابل تأمل و یا غیر واقعی و دست گذاشتن بر موارد تحریف شده و توضیح اشتباهات و خطاهای مورخان و نویسندگان در این کتاب نیامده است و نیاز به فرصت و مجال دیگری دارد.

با بضاعت اندکی که نویسنده این سطور دارد تلاش نموده است تمام منابع موجود روایی و تاریخی معتبر را ببیند و تا حد ممکن از جاماندن مطالبی معتبر در مورد حادثه کربلا محافظت نماید.

۳- سخنان زیادی از امام حسین علیه السلام در منابع روایی در بیان معارف توحیدی و مباحث اخلاقی و ذکر احکام و تفسیر آیات قرآن و دعاهایی با مضامین بلند عرفانی نقل شده است که در این کتاب نیامده است که دلیل آن ماهیت این کتاب است که به زندگی و زمانه آن حضرت اختصاص دارد و سیر طبیعی رخدادهای اجتماعی و سیاسی دوران امام حسین علیه السلام را روایت می‌کند.

لازم به ذکر است که حجم مطالب مربوط به دوران رسول خدا صلی الله علیه و آله و امیرالمومنین علیه السلام که در فصل اول و دوم آمده است بسیار اندک بود، لذا فرازهایی از مباحث معرفتی آن بزرگواران در این دو فصل گنجانده شد.

۴- اتفاق خاصی که در این کتاب مشاهده خواهید کرد این است که مطالب کتاب از ابتدا تا انتها به صورت اول شخص تنظیم شده و روایت مستقیم از زبان امام حسین (ع) می باشد. لیکن با توجه به اینکه در کتب تاریخی و روایی، راوی می گوید: من حضور داشتم که چنین حادثه ای رخ داد و امام حسین (ع) در این حادثه چنین مطلبی را فرمود و یا چنین عکس العملی را نشان داد و یا چنین تصمیمی را گرفت، در کتاب پیش رو مقدمه بیانات حضرت (که در منبع اصلی از زبان راوی نقل شده است) با اندکی ویرایش از زبان حضرت بیان شده و لذا از ابتدا تا انتهای کتاب راوی دیگری وجود ندارد. و برای تمایز و تشخیص این دو از هم، توضیحات راوی داخل کروشه و با رنگ متفاوت تمایز یافته است تا با سخنان اصلی حضرت مخلوط نشود و خواننده بتواند سخن آن حضرت را از غیر آن باز شناسد.

این شیوه را اولین بار در کتاب «علی (ع) از زبان علی (ع)» بکار بردیم و بحمدالله از استقبال خوبی برخوردار شد. مطالعه کتاب را روان و آسان ساخت. در این شیوه نظم بهتر و انسجام خوبی در متن مطالب برقرار می شود و تمرکز خواننده را در هنگام مطالعه حفظ می کند.

نکته قابل توجه اینکه در فصل هشتم کتاب که اختصاص به حوادث بعد از شهادت امام حسین (ع) دارد نمی توانستیم مطالب را از زبان امام نقل کنیم و به همین دلیل آن فصل را از زبان حضرت زینب (ع) خواهر بزرگوار ایشان نقل کرده ایم.

۵- در پایان بر خود لازم می دانم از دوستانی که هر یک به گونه ای مرا در ترجمه و ویرایش این اثر یاری داده اند تشکر کنم، به ویژه از جناب خجسته الاسلام و المسلمین آقای ترابی و جناب آقای مختارپور و جناب آقای پیرمردیان که همراهی بیشتری را مبذول داشته اند. از خداوند متعال برای این عزیزان بهترین پاداش را که شفاعت سیدالشهداء (ع) است مسئلت دارم.

اللهم اجعلنا من اهل اليقين و من شيعه امير المؤمنين عليه افضل صلوات المصلين.

محمد محمدیان

۱۸ ذیحجه ۱۴۴۰ (۲۹ مرداد ۱۳۹۸)